

**ДУ „Рівненська обласна фітосанітарна
лабораторія“**

**Західний квітковий трипс -
Frankliniella occidentalis
Perg.**

Рівне 2016

UGA1327077

Рослини-господарі:

Багатоїдний шкідник, пошкоджує більше 250 видів рослин з понад 65 родин. У США виявлений в польових умовах на квітах абрикос, груш, нектарин, персиків, троянд, гвоздик, солодкого гороху, бобових, томатів, а також на моркві, бавовнику, грейпфрутах, винограді. У Європі є шкідником рослин переважно закритого ґрунту і постійно розширює свій харчовий раціон. В основному є небезпечним для хризантем.

Географічне розповсюдження. Вид походить із Північної Америки. Вперше західний квітковий трипс був ідентифікований і описаний на абрикосах, картоплі та різних дикорослих рослинах у штаті Каліфорнія (США). Згодом зареєстрований на манго та бобових, а також у суцвіттях цитрусових. З часом вид поширився на всю територію американського континенту від Аляски до Колумбії і Коста-Ріки.

В Європі західний квітковий трипс розповсюджений: Австрія, Бельгія, Болгарія, Греція, Чехія, Німеччина, Естонія, Фінляндія, Франція, Угорщина, Ірландія, Італія, Нідерланди, Норвегія, Мальта, Польща, Португалія, Румунія, Росія (європейська частина), Словенія, Іспанія, Швеція, Великобританія. В деяких країнах, наприклад, Кіпрі, Фінляндії, Угорщині, Норвегії, при кожному виявленні трипса проводять комплекс заходів щодо його ліквідації.

На території України зареєстровані поодинокі виявлення особин шкідника у закритому ґрунті.

Біологія. Вчені вважають західного квіткового трипса найбільш екологічно пластичним видом. В умовах закритого ґрунту розмножується протягом року, утворюючи до 12-15 генерацій. Тривалість життєвого циклу від яйця до імаго складає при 15, 20, 25 та 30 С відповідно 44; 22; 18; 15 днів.

Самка трипса, проробляє надрізи у паренхімі листків, квіток і плодів і відкладає до 20-40 яєць. Такий спосіб відкладання яєць робить неможливим виявлення шкідника під час його транспортування разом з декоративними та плодовими культурами із зон їх масового поширення. Найбільш плодовиті вони при температурі 20°C. Яйця чутливі до підсихання, тому ця стадія характеризується високою загибеллю. Боротьба з трипсами ускладнюється їх здатністю проникати у нерозпущені бутони хризантем і відкладати у них яйця.

Личинки першого віку склоподібного білуватого кольору, щойно з'явившись на поверхні субстрату, починають живлення, набуваючи жовтого забарвлення. Через 1-3 дні за температури 27 С відбувається їх линька.

Личинки другого віку дуже активні, після линьки зменшуються у розмірах, але живляться більш інтенсивно і швидко виростають.

Повний цикл розвитку від яйця до імаго триває в середньому 30 днів і залежить від умов навколишнього середовища (особливо впливає температура повітря, ґрунту, вид і навіть сорт рослин-господарів). Самки живуть до 40 днів, відкладаючи яйця через 72 години після відродження.

Західний квітковий трипс є переносником вірусу плямистого в'янення томатів (TSWV) та вірусу смугастості тютюну (TSV). Накопичувати віруси здатні лише німфи, але не імаго.

Личинки 1-го віку безкрилі, з червоними очима, антени складаються з декількох члеників; склоподібні білуваті.

Личинки 2-го віку циліндричної веретеноподібної форми; світло-білого, жовто-воскового, червонуватого чи оранжевого кольору з внутрішньою пігментацією.

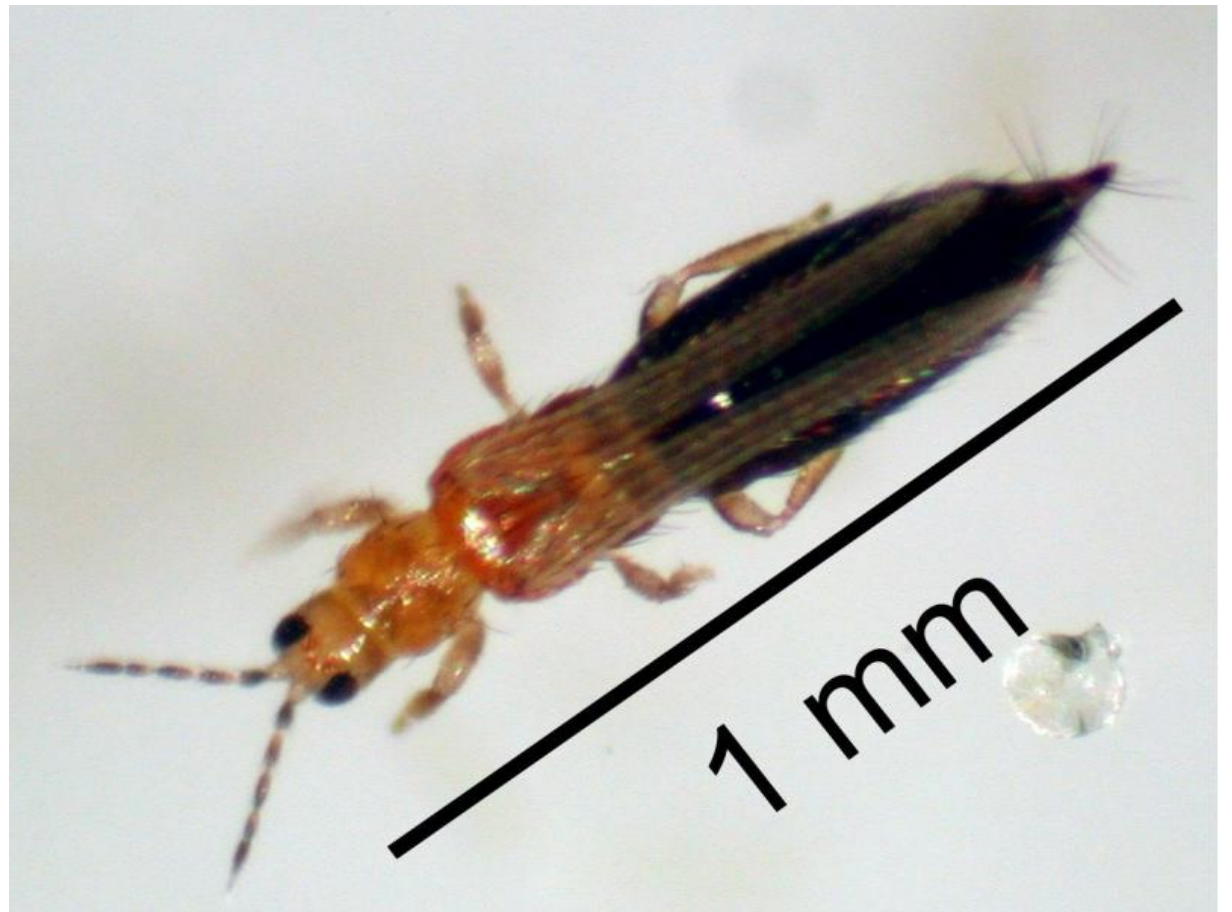
Імаго самки завдовжки 1,3-1,4; самці - дещо менші - 0,9-1,1 мм, з вузьким черевцем, світло-жовті, майже білі.

Характер пошкоджень. Інтенсивність враження залежить від фази розвитку рослин. Основна ознака - знебарвлення кінчиків верхніх листків рослин та "плямистість з ореолом" - маленький чорний рубець, оточений білуватою плямою. Некрози і плями, утворені проколами західного квіtkового трипса, більші за розмірами й інтенсивніші, ніж ті, що завдає тютюновий трипс. Поява сріблястого забарвлення, деформація, збільшення потворств та пухирці на листках декоративних рослин також можуть бути ознаками зараженості рослин.

У рослин спостерігають побіління, локальну деформацію, ріст коричневих наростів неправильної форми, особливо на листках декоративних рослин. Іноді пошкодження трипсами важко відрізнити від пошкоджень, завданих павутинним кліщем. Трипс залишає рідкі фекальні темно-зелені плями, а кліщі продукують чорні гранули. Живлення трипсів на квітах приводить до знебарвлення та появи рубців на розкритих пелюстках. Яйця, відкладені ними у тканини пелюсток, викликають на квітках ефект "гусячої шкіри", особливо у орхідей.

На томатах трипсів виявляють під загнутими краями нижніх листків рослин. Внаслідок проколів утворюються білі плями, які переростають у некрози. При масових проколах листки в'януть. На зелених і стиглих плодах навколо точок проколювання утворюються білі кільця.

Способи перенесення та розповсюдження. З будь-яким посадковим матеріалом чи зрізаними квітами при міжнародній торгівлі.

Трипси легко переносяться вітром, тому постійно існує небезпека повторного зараження. Економічне значення. Західний квітковий трипс заселяє квіти і листки численних рослин. В залежності від їх виду, віку і фази розвитку, пошкодження шкідником істотно різняться. Маючи сисний ротовий апарат, трипси висмоктують сік, поїдають пилок і нектар рослин. Таке живлення приводить до розповсюдження пилку, запилення квіток, та передчасного їх в'янення. Для деяких декоративних культур це може стати серйозною проблемою.

Трипси є "прямими" шкідниками декоративних квіткових культур, оскільки живляться квітами, тоді як кліщі та галиці навпаки є "непрямими" шкідниками, бо заселяють переважно листки.

Нападаючи на овочеві культури, трипси зменшують їх продуктивність. Шкідник або зменшував кількість квітів, або пошкоджував їх настільки, що плоди не зав'язувалися. Вони також пошкоджують багато сортів фруктових дерев і троянд, знищуючи чи ослабляючи верхівкові бруньки.

В регіоні ЄОЗР західний квітковий трипс шкодить в основному декоративним та овочевим рослинам в теплицях та оранжереях. На квіткових культурах при живленні трипсів помітні сріблясті ділянки на листках та їх викривлення. Віддають перевагу квітам, на пелюстках простежуються рубці або знебарвлення. При цьому їх виділення падають на нижче розташовані листки, викликаючи там чорний сажовий наліт внаслідок розмноження грибів.

Фітосанітарні заходи.

Оскільки шкідник веде прихований спосіб життя і його складно виявити при огляді вантажів рослинного походження, єдиним надійним заходом, який не допускає завезення шкідника в країну є обстеження впродовж вегетаційного періоду місць вирощування рослин, які повинні бути вільними від шкідника.

Знезараження та хімічні обробки рослинного вантажу під час перевезення у боротьбі із західним квітковим трипсом є не ефективними із-за способу життя шкідника, його здатності ховатися в бутони та пазухи листків, та захищати яйця епідермісом рослини-господаря. Крім того швидко розвивається резистентність до ряду пестицидів. Тому знезараження та хімічні обробки рослинного вантажу під час перевезення у боротьбі із західним квітковим трипсом повинні супроводжуватись профілактичними заходами у теплицях.

